

**JORGE
LUIS**

JORGE LUIS ELSKER PIRATFISK

 LISE JOSEFSEN HERMANN JUAN GABRIEL ESTELLANO SCHULZE

I en lille kano sidder Jorge Luis og hans far. Her er helt stille. De kigger ud på flodens grønne vand. Så rykker det i linen. Det gælder om at hive fisken ind på det helt rigtige tidspunkt. Hurtigt og sikkert.

Jorge Luis elsker at fiske. Han kan bedst lide piratfisk. De smager godt. Men man skal passe på, når man bader. Piratfisk har store, skarpe tænder. De kan bide én i benet eller hånden, så man får sår. Man skal holde godt fast i linen og kanoen, hvis fisken er stor og stærk. Ellers kan man falde i vandet, når fisken trækker. Det er heldigvis aldrig sket for Jorge Luis. Men han kender andre, der har prøvet det.

De bruger larver til madding. Så bider de store fisk på. Fisk som pacú, paiche og suribi. De lever i Amazonas' floder. Men der er ikke lige så mange fisk, som da Jorge Luis' far var dreng. Og fiskene er mindre nu.

Jorge Luis er 11 år. Han bor i Amazonas med sin mor, far og lillebror på 9 år. De bor i landsbyen Buen Destino. Det betyder 'god skæbne'.

Jorge Luis bor sammen med sin mor Angela, far Walter og lillebror Walter Dilo. Hans tre ældre søskende er flyttet hjemmefra.

Her bestemmer cavineño-folket

Jorge Luis er en del af cavineño-folket. Det er et oprindeligt folk på cirka 2.000 mennesker. De har deres eget sprog. Jorge Luis kan kun nogle få sætninger på cavineño. Hans far og mor er bedre til sproget. I hverdagen taler de spansk.

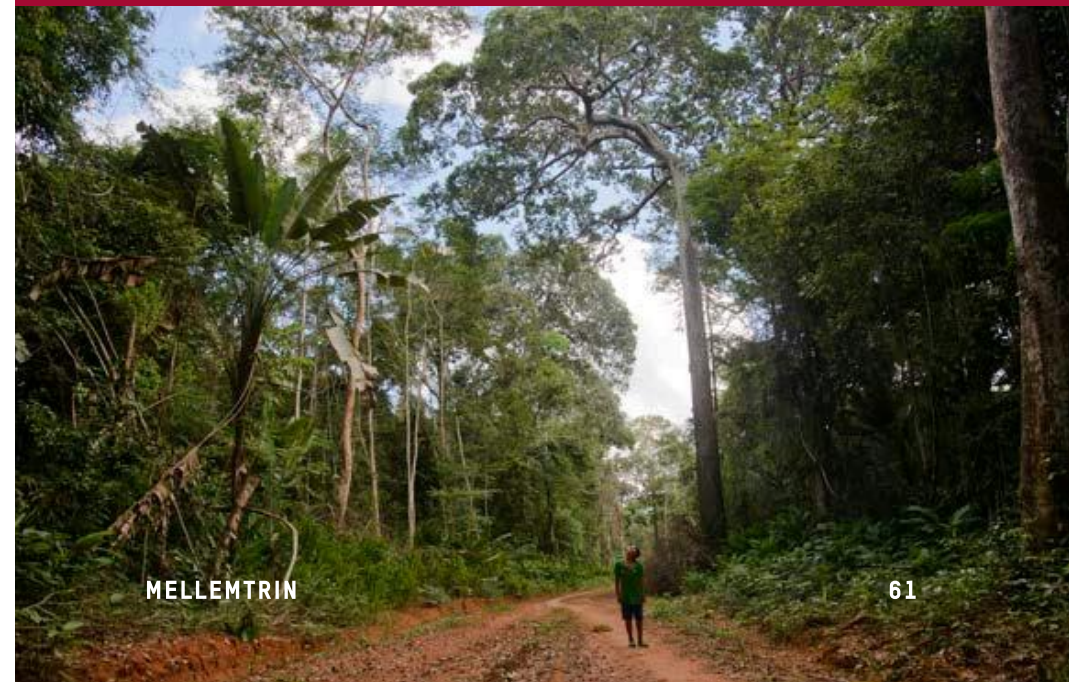
Da Jorge Luis var lille, boede de dybere inde i regnskoven i en helt lille landsby. Kun syv familier. Hans far fortæller ofte om det. Der var fred og ro og mange flere træer og dyr.

Nu bor de her i Buen Destino. Der løber en smal flod gennem byen. Man sejler over floden med en trækano, når man skal til andre byer. Her er ingen biler. De fleste går. Men der er også et par motorcykler. Køer går frit og græsser lige ved skolen.

Byen ligger i cavineño-folkets område. Her bestemmer de selv. De bestemmer, hvilke træer de fælder. Og hvilke det er forbudt at save ned. Men nogle gange kommer der folk udefra. De fælder træerne eller går på jagt. Uden at få lov. Det er Jorge Luis' far sur over. Det er som at stjæle. For det er cavineño-folket, der har retten til jorden i deres område. Men det er et rigtigt stort område. Så det er svært at holde øje med, om der kommer fremmede.

Cavineño-folket lever tæt sammen med naturen. Med bjergene, vandet og skoven. De mange vilde dyr er også vigtige. Her lever vildsvin, bæltedyr, tapirer og aber. Jorge Luis' far går nogle gange langt ind i regnskoven. Men dyrene bliver sure, hvis man larmer. Så skræmmer slangerne én væk, for dyrene vil have skoven i fred og ro, fortæller hans far.

Amazonas er verdens største regnskov. Her vokser gummitræer og bananpalmer. Et af de højeste træer er paranøddetræet.

Jorge Luis pumper vand op fra brønden tæt på huset hver morgen og eftermiddag.

Ingen vand og strøm

I familiens hus er der ikke vand og strøm. Jorge Luis henter vand fra en brønd to gange hver dag. Nogle dage går hans lillebror med. Så er det sjovere. De kan også godt lide at fiske sammen.

Her er varmt i Buen Destino. Her er også mange myg. Især ved daggry og skumring. Om eftermiddagen bliver Jorge Luis og Walter Dilo ofte trætte og sløve. Man orker næsten ikke at lave noget.

Jorge Luis kan godt lide at besøge sin nabo. Han har en generator og et fjernsyn. Her ser børn og voksne fra landsbyen fjernsyn sammen. En generator er en motor, der laver benzin om til strøm. Det er dyrt at købe benzin. Kun få mennesker i Buen Destino har en generator.

En lille skole

Byens skole har heller ikke strøm. Den ligger lige ved siden af Jorge Luis' hus. Han går i 6. klasse. Det er en særlig skole. De har ekstra meget matematik. Og hans lærer fortæller ofte, at det er vigtigt at gøre sin skole færdig. Jorge Luis kender flere børn, der ikke går i skole. De er droppet ud.

Jorge Luis kan bedst lide matematik. Når han bliver stor, vil han være revisor. Så skal man arbejde med tal, ved han. Men der er ikke et gymnasium i Buen Destino. Hvis man vil have en uddannelse, må man flytte til en stor by som Riberalta. Det vil Jorge Luis gerne.

Paranødder og køkkenhave

Foran Jorge Luis' hus står et træ fyldt med store grapefrugter. De smager godt. Og hans mor laver lækker juice af dem. Inde i regnskoven har familien en køkkenhave. De kan gå derind på en halv time. Her dyrker de majs, madbananer, maniok-rødder og ris.

Hele familien kan godt lide frisk grapefrugt. Der er dejligt i skyggen, når det er meget varmt om eftermiddagen.

Frugten fra paranøddetræet er stor som en kokosnød. Inde bag skallen ligger de spiselige frø, som vi kalder paranødder.

Jorge Luis og hans forældre høster også paranødder. De vokser på vilde træer i regnskoven. Nogle gange må de gå i tre timer, før der er nødder på træerne. Man skal passe på, man ikke får en nød i hovedet. De er tunge og falder meget højt oppe fra. Det er farligt at få en paranød i hovedet. Man kan dø af det – så tunge er de.

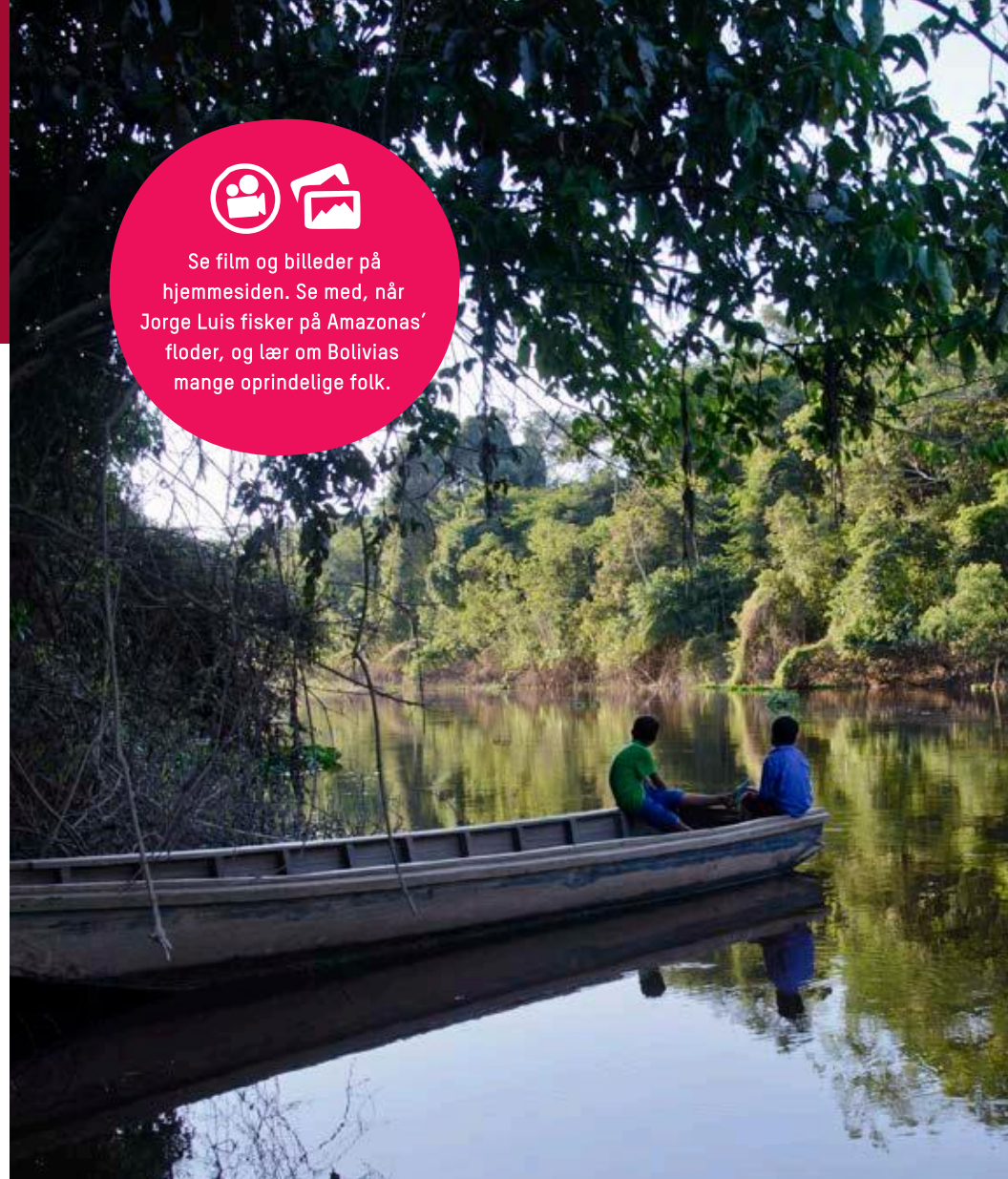
Paranødderne er modne fra december til februar. Dér har Jorge Luis ferie. Så han hjælper til med høsten.

Vi mangler regn

Her i området er der to årstider, regntid og tørtid. Hvert år er der oversvømmelser. Men de seneste år er der faldet mindre regn. Og det er blevet varmere. Så vokser der næsten ingen paranødder på træerne. I år har familien kun høstet halvt så mange paranødder som før. Så tjener de færre penge på at sælge nødderne.

Der er mange skovbrande i Amazonas. Det går både ud over træer, dyr og floder. Fiskene lever af frugter, som falder ned fra træerne. Men når træerne brænder ned, har fiskene ikke nok at spise. Fiskene i floderne bliver mindre og færre. Jorge Luis håber, at han også kan fange piratfisk næste år.

Han ved, det er vigtigt at passe på regnskoven: "Træerne er gode for os. For det er dem, der laver den luft, vi indånder". Han og familien vil gerne passe på den natur, som hans folk har levet af i mange generationer.

Se film og billeder på hjemmesiden. Se med, når Jorge Luis fisker på Amazonas' floder, og lær om Bolivias mange oprindelige folk.

HELEVERDENISKOLE.DK/JORGE-LUIS

